

2014 | 1 **VPWinfo.nl**

Kwartaalblad van **VPW Nederland** Beroepsvereniging van r.-k. pastores

Palestrinastraat 1b, 3533 EH Utrecht | T 030 293 33 15 | E info@vpwinfo.nl | I www.vpwinfo.nl

Buona sera...

VPW Nederland

Beroepsvereniging van r.-k. pastores

Oude wijn in nieuwe zakken?

Paus Franciscus doet het goed. ‘Man van het volk’, zijn glossy met deze ondertitel ligt op mijn bureau als ik deze kolom schrijf. Inmiddels komen ook de kritische geluiden langs. Is het optreden van deze paus niet slechts de vorm, waarbij uiteindelijk de inhoud niet verandert? Het gaat hierbij om de bekende hete hangijzers: de positie van de vrouw in het ambt, de visie op homorelaties, op seksualiteit. Het zijn de bekende ‘dogma’s’ die onveranderlijk lijken en blijven. Is zijn optreden dan toch niet meer dan populisme, effectieve public relations, een buitenkant die het onveranderlijke verbergt? Ik vermoed dat we deze paus hiermee te kort doen. Er is namelijk tegelijkertijd iets nieuws gaande dat wel degelijk aan de inhoud raakt. Als missiesecretaris en diaconaal werker constateer ik dat ik ervaar, dat door het hoogste gezag voorgeleefd wordt én concreet gemaakt wordt, dat het *doen wat gedaan moet worden* in samenhang met het gebed en het viereen tastbaar uitdrukking geeft aan onze relatie met God.

De voorgangers van Franciscus hebben een aantal zeer maatschappelijk relevante geschriften het licht doen schijnen die zonder uitzondering het sociale denken eigentijds behandelen en waarbinnen heel duidelijk de zorgen uitgesproken worden over het beheer van de schepping: de ecologische, de sociaal-economische en culturele gevolgen van een graaicultuur. De sociale encycieliek *Caritas in Veritate* uit 2009 van Franciscus’ voorganger Benedictus is hiervan een mooi voorbeeld. Dit schrijven beperkt zich echter tot de liefhebbers en de deskundigen die zich met diaconie, kerk in de wereld, in de samenleving bezig houden. Hoe goed het geschreven woord kan zijn, als de inhoud niet gekoppeld wordt aan voorbeeldig voor-leven, dan kunnen gelovigen ook niet de kracht van de inhoud van deze woorden ervaren. En dit is precies wat Franciscus wel te

Lees verder op pagina 3

COLOFON VPWinfo.nl is het kwartaalblad van VPW Nederland, Beroepsvereniging van r.-k. pastores.
ISSN 1574-9916. Nr. 1, april 2014.

• Redactie VPWinfo.nl
Jan Franken (hoofdredacteur), Elly Bus,
Mirjam Dirkx, Jan Houben, Lidwien Meijer,
Geert Rozema, Jeroen van Lente.
• Redactiesecretaris
Mirjam Dirkx, 't Vaartje 112, 5165 ND Waspik
T 0416 - 312385 / 06-444 60 207
mirjamdirkx@kpnplanet.nl

• Grafisch ontwerp
Jeroen van Lente Grafisch ontwerper
Tielekeshoeven 32, 5242 KB Rosmalen
T 06 28 15 20 30, E jeroenvanlente@msn.com
I www.behance.net/jeroenvanlente.
Foto's van de auteurs en foto's bij artikelen zijn
door de betreffende auteurs aangeleverd.
• Druk Drukkerij DekkersvanGerwen, Den Bosch.

Contributie

- De VPW kent maar één hoofdtarief waaraan alle andere bedragen zijn ontleend: € 140.
- De contributie bedraagt € 140 voor wie 0,7-1 fte en € 70 voor wie tot 0,7 fte werkt. Onder dat laatste vallen ook de gepensioneerden.
- Omdat het alléén voor pastoraal werk(st)ers in loondienst mogelijk is de contributie te verrekenen met hun brutoloon, worden zij voor een hoger bedrag aangeslagen, maar feitelijk hebben zij een voordeel van enkele euro's.
- Vrienden van de VPW en studenten betalen een aangepast bedrag.
- De letters A, B, C, D, DP (P voor gepensioneerden) en E zijn van belang voor de administratie en staan

op de betalingsstrook vermeld en verwijzen naar deze tabel.

- Contributies gelden voor een heel kalenderjaar.
- Individuele aanpassingen zijn mogelijk bij bijzondere arbeidsomstandigheden of indien men in de loop van het jaar lid wordt. In onze statuten wordt een opzegtermijn van een maand aangehouden.
- Iedereen die meer wil geven dan de gevraagde contributie-bijdrage kan dat als schenking fiscaal verrekenen, ook gepensioneerden (ANBI regeling).
- Ons rekeningnummer is 303 72 79 t.n.v. VPW Nederland. Vermeld altijd: 'Contributie', uw 'lidcode' en 'nummer' in de mededelingen.
- Wij stimuleren periodieke overschrijvingen van de contributie.

	Pastoraal werk(st)ers	Priester of diaken	Gepensioneerd
0,7 - 1 fte	A Netto € 134,- (bruto € 200,-)	B € 140,-	DP € 70,-
tot 0,7 fte	C Netto € 67,- (bruto € 100,-)	D € 70,-	DP € 70,-
Elders vakbondslid	D € 70,-	D € 70,-	DP € 70,-
	Vriend € 75,-	E Student € 15,-	

Organisatie – VPW Nederland

- Secretariaat VPW Nederland • J. Franken (beleidsmedewerker), Palestrinastraat 1b, 3533 EH Utrecht 030 - 293 33 15, janfranken@vpwinfo.nl
- Dagelijks bestuur
 - H.J.M. v.d. Bunt-Koster (voorzitter ad interim, v.a. 1-1-2014), Nijverheidsstraat 22, 7621 TM Borne, 074 - 2670406
 - T. Halin, Kikkerveen 405, 3205 XD Spijkenisse (penningmeester, v.a. 1-1-2014) penningmeester@vpwinfo.nl
 - M.D. Dijkman, Kerkstraat 19, 6941 AC Didam, 0316 - 295 606, vice-voorzitter@vpwinfo.nl
 - P. Gabriël, Zwolse Anjer 8, 2631 SR Nootdorp, 015 - 310 89 36, secretaris@vpwinfo.nl
- Algemeen Bestuur • H. v.d. Bosch, H.J.M. v.d. Bunt-Koster, J. van Diepen, M.D. Dijkman, P. Gabriël, W. Hacking, T. Halin, G. Kamstra, J. Klaassen, J. Langelaan, L. Mesman, W. van Paassen, J. Rens.
- Financiële administratie • Bosman Financiële Dienstverlening.
- Landelijke Commissie Rechtspositie (LKR) • G. Damen, J. Deckers, J. Franken, L. Geurts, T. Halin, H. Hudepohl, A. Kuin, T. van de Rijken (Abvakabo), H. van Schalkwijk.
- Website www.vpwinfo.nl • P. Gabriël, webmaster.

VPW's

- VPW Den Bosch • Secretariaat VPW Nederland, Palestrinastraat 1b, 3533 EH Utrecht, 030 - 293 33 15, denbosch@vpwinfo.nl
- VPW Breda • Secretariaat: F.M. Vermeulen, Florahove 24, 4702 EZ Roosendaal, 0165 - 53 45 06, breda@vpwinfo.nl
- VPW Groningen-Leeuwarden • Secretariaat: J.M.A. Langelaan, Boerschaplaan 41, 7824 NA Emmen, groningen-leeuwarden@vpwinfo.nl
- VPW Haarlem-Amsterdam • Secretariaat: J.P.C. van Diepen, Loodsgracht 75, 1781 KP Den Helder, 0223 - 619 139, haarlem-amsterdam@vpwinfo.nl
- VPW Limburg • Secretariaat: P. Linders, Stichting Groenewold, Roermond, 077 - 354 66 89, limburg@vpwinfo.nl
- VPW Rotterdam • Secretariaat: H.J.T. Dam, Parallelweg 5, 2951 BS Alblasserdam, 06-12374002, rotterdam@vpwinfo.nl
- VPW Utrecht • Secretariaat: Chr. Kantoci-Janssen, Bussloselaan 17-A, 7383 AG Bussloo-Voorst, 0571-261914, utrecht@vpwinfo.nl

Verzoek aan onze leden!

Als er iets verandert in uw gegevens wilt u dan zo vriendelijk zijn dit door te geven aan ons secretariaat: Palestrinastraat 1b, 3533 EH Utrecht of info@vpwinfo.nl. Denk daarbij aan • Adresgegevens • Verandering van werkkring of werksoort • Arbeidsduurverandering (bijvoorbeeld van full-time naar half-time) • Het overgaan van studentlid naar werkend lid • Het met emeritaat gaan.

INHOUD

In de vergadering van de redactie van VPWinfo.nl deed zich iets merkwaardigs voor: moeizaam zoekend naar het thema van dit nummer kwam het gesprek op de paus. Ineens veranderde de sfeer. Iedereen bleek iets te willen zeggen over de paus, anekdotes werden vergeleken. “Wat gebeurt hier?” vroegen wij ons af.” Wat doet deze man met ons? Wat in ons wordt door hem geraakt en komt in beweging?” Ad Rouwendal en Yolande

van Steekelenburg geven antwoord op deze vragen met een verslag van hun fietstocht naar Assisi en Rome. Frans Overbeek beschrijft hoe ‘Franciscus, de heilige’ en ‘Franciscus, de

paus’ nieuwe initiatieven en nieuwe verbindingen in zijn parochie bewerkten. Een derde bijdrage is van Hub Vossen, die een ervaring constateert in de diaconie, juist door de oproep van Paus Franciscus om tot daden te komen. Die daden zijn Ronald Dashorst niet vreemd. Als lid van de Egidiusgemeenschap in Apeldoorn staat hij aan de wieg van de Franciscustafel. Ook in het reflectieartikel buigt Jos Moons zich over de vraag wat de paus beweegt en in beweging brengt. Voor hem is de kern ‘compassion’.

DE PRAKTIJK

4 Er is niet veel nodig om hoop te krijgen

Yolande van Steekelenburg en Ad Rouwendal

6 Van de een komt het ander

Frans Overbeek

8 Kerk naar buiten!

Hub Vossen

12 De Franciscustafel

Ronald Dashorst

DE REFLECTIE

14 Compassie!

Het charisma van paus Franciscus, een spirituele en theologische analyse
J.H.M. Moons

18 Mensen met een nomadische levensstijl: een kans voor de kerk

Jan Geurts

Vervolg van pagina 2

weeg brengt. Rake woorden en gebaren verenigen zich met een leiding die zich niet angstvallig achter de muren schuilhoudt. Het is duidelijk dat er een open Geest waait. De woorden worden vlees en bloed in de omhelzing van mensen, in de kommensis om de vluchtelingen, de tederheid tegenover kinderen, zieken of gehandicapten, in de ontmoeting met de andere kerken. Persoonlijk denk ik dan ook dat de ver- personificatie van Ignatius van Loyola en Franciscus van Assisi in deze paus en het unieke van Paus Franciscus zelf, waarheid in een ander licht plaatst. Een waarheid van Liefde waardoor de grote woorden van barmhartigheid, gerechtigheid en verzoening handen en voeten krijgen als geleefd geloof.

Ina van de Bunt Koster, voorzitter ad interim.

DE RUBRIEKEN

10 Pastor en internet

De tafel van de paus
Matthé Bruijns

17 Gelezen

Dit is geen verdediging
Jos van Genugten

20 Nieuws uit de VPW-en

Jan Franken

24 Rob Lijesen

Allerheiligen

Er is niet veel nodig om hoop te krijgen

Met deze gedachte kwamen Ad Rouwendal en Yolande van Steekelenburg terug van hun fietstocht van Nederland naar Assisi en Rome. Ad gebruikt zijn sabbat voor deze fietstocht. Hij werkt in de H.Mariaparochie in Etten-Leur. Yolande kreeg er tijd voor vanuit haar werk als aalmoezenier bij de luchtmacht op vliegbasis Woensdrecht.

Ongelooflijk: iemand heeft 'Buona sera' gezegd vanaf een balkon op een groot plein en deze mens, deze medemens, heeft blijkbaar zoveel gegeven aan vriendelijkheid en echtheid, aan tegemoet treden en aan vertrouwen, aan innemendheid en aanwezigheid dat alleen de gedachte aan hem of een blik op een fotootje van hem, mensen breed doet glimlachen. Zachtheid verschijnt in de ogen. Velen wijzen naar hun hart, als we het speciale van de paus probeerden te achterhalen. Vaker vroegen we mensen onderweg wat ze van de nieuwe paus vonden. Als we doorvroegen naar wat hij heeft of wat het is met deze man die paus is geworden, dan legden mensen hun hand op de hartstreek en werd hun gezicht een grote glimlach. Ze vertelden het bijna allemaal: paus Franciscus leeft vanuit zijn hart en treedt van daaruit de mensen tegemoet. Blijkbaar is er grote behoefte aan voorbeeldfiguren die warm menselijk zijn en echt.

Rome We waren dus aan het fietsen. Niet eerder fietsten wij twee dagen achtereen 60 kilometer, maar op 27 oktober

2013 kwamen wij na 32 dagetappes en 1930 kilometer op de teller aan op het Sint Pietersplein in het Vaticaan. Het is eind oktober, op een zondag, 's middags tegen één uur met een knalblauwe lucht en een verwarmend zonnetje boven ons. Vanaf dat plein waren ons tienduizenden mensen tegemoet gekomen, volwassenen, kinderen, ouderen, groepen en eenlingen uit alle hoeken van de wereld. Blijge gezichten, vlaggen in de hand, enthousiast pratend, hier en daar een lied, soms een vreugdekreet. We moesten ons door de mensenmassa heen wringen en goed zoeken naar een toegang om op het plein voor de basiliek uit te komen. Nu stonden wij daar, paus Franciscus echter niet meer. Die was naar de koffie en had er zojuist, voordat hij zijn zegen had uitgesproken, in een toespraak de christelijke gezinnen opgeroepen het geloof te bewaren, het door te geven en de vreugde van het geloven in te brengen in de samenleving. Wij waren dus net te laat..., maar wel op onze tijd.

Velen hadden ons gewaarschuwd om niet zo laat in het jaar de fietstocht naar Italië te maken, toen ze hoorden over onze plannen om in het najaar naar Assisi en Rome

Yolande van Steekelenburg

51 jaar, aalmoezenier luchtmacht, Woensdrecht, en **Ad Rouwendal**

55 jaar, pastoraal werker H. Mariaparochie, Etten-Leur

DE PRAKTIJK

te fietsen. “Veel te koud, veel te regenachtig, geen zonneschijn”, zeiden ze. Maar we waren lekker wel gegaan en het pakte heerlijk uit, zonder veel regen, zonder wind tegen.

Of zijn wij het die weer hoop krijgen?

Op weg Op vrijdag 20 september vertrokken wij vanuit Heerlen, vanaf de plek waar vroeger onze pastoraal theologische opleiding gehuisvest was: de HTP, de latere UTP, op de Molenberg. Hier hadden wij elkaar 25 jaar geleden leren kennen en ook dat vierden we met onze fietstocht. Uitgezwaaid door vrienden bij wie we hadden overnacht en door de franciscanes Regia Kicken, bij wie Yolande tijdens haar studie vier jaar in huis heeft gewoond. Op naar de twee Franciscussen, die van Assisi en die van het Vaticaan. De eerste heeft ons altijd al geboeid en heel graag wilden we daarheen onze trappers eens laten draaien. Die tweede had onze interesse gewekt vanaf dertien maart 2013, toen hij met dat *buona sera* de gelovigen op het Sint Pietersplein begroette als kersvers gekozen paus.

Franciscus... De heilige Franciscus kwamen we onderweg vaak tegen. Zo was er het Tau-teken in het raam van de vroegere kapucijnkloosterkerk in Weil der Stadt, in het zuiden van Duitsland. Het ronde raam siert één van de muren van de ruimte waar een bonsaitoonstelling was. Het Japanse woord *bonsai* blijkt ‘boom in pot’ te betekenen. Over Franciscus gesproken: niets van het eigene hebben deze boompjes verloren, terwijl kleinheid hun kenmerk is. In Sigmaringen, een stad verder, dronken we op een iets regenachtige namiddag een wijntje in een café en deelden de tafel met een Duits stel. Voor we het goed en wel door hadden, raakten we aan de praat over Franciscaanse spiritualiteit.

Later in het gesprek hoorden we de voornamen van het stel: Frans en Clara... Na een goede halve dag klimmen en koud weer stopten we voor een warme kop soep bij hotel *Martha* in Nauders, bijna boven aan de Resiapas. De gastvrijheid van de Nederlandse die ons bediende en het grote Franciscusbeeld in onze zithoek maakten dat we er ons domicilie voor de nacht zochten. Nog een opmerkelijk beeld van Franciscus zagen we voor de basiliek in Assisi. De grote Umbrische kunstenaar Norberto (die in 2009 overleed en die we een paar jaar eerder mochten ontmoeten) beeldde hem uit als teruggekeerd ridder te paard. De kleine man uit Assisi heeft gestreden, verloren, zich bedacht en zich al een heel stuk bekeerd. Hij buigt voor de Almachtige. Ontroerend hoe in dit beeld paard en ruiter samen nederig de buiging maken.

... en Franciscus Onderweg ontmoetten we paus Franciscus zeer regelmatig, in verhalen – onderstreept door twinkelende ogen – en op foto’s achter bars als een waar voetbalidool. De barjuffrouwen pinkten soms een traantje weg bij het vertellen over deze opvolger van Petrus, die hen raakt. “Hij belt mensen op”, zeggen ze, “hij bezoekt ze, gaat op pad naar de armen in Rome midden in de nacht, kinderen worden door hem de lucht in getild”. De vriendelijke en gewoon menselijke uitstraling van deze paus werden telkens weer geroemd. Een mens van het hart. Langs onze route door Italië keek de nieuwe paus ons aan in kiosken en boekwinkels waar een enorme hoeveelheid foto’s, boeken en kalenders in stapels op de toonbanken liggen. Op woensdag 30 oktober was voor de audiëntie het Sint Pietersplein vol gestroomd. We hoorden daar dat het er nu veel drukker is dan in de jaren van paus Benedictus.

De mensen hebben niet veel nodig om weer hoop te krijgen, zo ervoeren wij tijdens onze fietstocht naar Rome. Of zijn wij het die weer hoop krijgen bij het zien van zoveel blijheid?

Van de een komt het ander

Een enthousiast idee, een paar enthousiaste mensen en de bereidheid om verbindingen te leggen: veel meer is er niet nodig om een parochie een nieuwe impuls te geven. Frans Overbeek uit De Bilt kan erover meepraten.

In de geloofsgemeenschap *Michaël-Laurens* in De Bilt (onderdeel van de *Martha en Mariaparochie*) ontstond uit het enthousiasme over de nieuwe paus het idee om 'iets met Franciscus' te doen in combinatie met het *Pure Jute-project* waar één van de parochianen, Désiree Prinsen-Rasenberg, zich voor inzet (diaconie). Het project is bekend via de bisschoppelijke *Adventsactie* en heeft een kantoor in de pastorie van De Bilt.

Ans uit de pastoraatgroep (catechese) en Frans van het pastoraal team (opbouw) werden erbij gevraagd. Met ons drieën gingen we brainstormen en kwamen al snel een groot aantal mogelijkheden in ons op om van 2013-2014 een *Franciscusjaar* te maken. Het enthousiasme werd gedeeld door het hele pastoresteam, zodat het als jaarthema ging meeklinken in de gehele parochie, ook in de liturgie. Afbeeldingen en verhalen in het parochieblad maakten het o.a. zichtbaar.

Pure Jute en 4 oktober Kinderen van de basisschool kregen op de naamdag van Franciscus een verhaal van Franciscus te horen verteld door de pastor voor Catechese. Het ging over arme broeder ezel die veel te zware lasten moest dragen. Franciscus zegt tegen de eigenaar: "Denk je misschien dat die ezel jouw bezit is en jij zelf mag weten wat je de ezel laat dragen? Je moet je ezel behandelen zoals je zelf als ezel behandeld zou willen worden!" En dan draagt Franciscus zélf de lasten naar de markt. Geen woorden maar daden! Later, in de Advent, kregen de kinderen het verhaal van *Pure Jute* te horen: wat we doen met elkaar, hoort aan alle kanten te kloppen. Als je iets koopt omdat het

goedkoop is, moet je je ook afvragen of het wel eerlijk is zoals het gemaakt wordt. Vervolgens hebben de kinderen van jute figuren uit de kerststal gemaakt. Dat gebeurde ook in de kindervoordiensten tijdens de Advent. De ezel van 4 oktober kwam terug in de stal, bij de Enige echte Eigenaar!

Catechese met Franciscus Zelf verzorgde ik drie goedbezochte avonden over het levensverhaal van Franciscus verteld aan de hand van de schilderijen van Giotto en foto's uit Assisi en omgeving. We waren daar immers met een groep uit de *Martha en Maria* geweest. Op de tweede avond werden teksten en verhalen gelezen. We probeerden iets aan te voelen van de levenshouding en de spiritualiteit van Franciscus: armoede, dienstbaarheid, gehoorzaamheid. De serie werd afgesloten met de DVD *Franciscus, heilige tegen wil en dank*. Collega's verzorgden een maandelijkse avond over de psalmen van Franciscus, die ook in het parochieblad werden opgenomen en besproken. Een andere collega verzorgde een bijeenkomst over 'de verbeelding van de kerststal'. Twee leesgroepen bogen zich over het boek *Over hemel en aarde* (2010): "In de geschiedenis van de kerk zijn heiligen de echte vernieuwers. Zij brengen de geestelijke weg tot nieuw leven.

Frans Overbeek

65 jaar, pastoraal werker
Martha en Mariaparochie,
Utrecht

DE PRAKTIJK

Kijk maar naar Franciscus” (Uitspraak van Jorge Bergoglio. De naamkeuze als paus past bij zijn spiritueleiteit en levenshouding). Later in het seizoen bleek er ook interesse aan protestantse zijde en werd ook daar een avond verzorgd over ‘onze heilige’. Ook daar was waardering en diep respect voor onze paus. Geen grote vraagtekens bij het instituut, maar geraakt door zijn eenvoud en rake woorden.

Stijn Fens over Paus Franciscus Vijftig belangstellenden uit de hele parochie kwamen naar de avond die journalist en Vaticaankenner Stijn Fens voor ons verzorgde over Paus Franciscus en het boek *Leven en denken van Jorge Bergoglio*. De hoge verwachtingen t.a.v. deze paus werden enigszins getemperd, gezien de taaie en complexe verhoudingen in onze wereldkerk. Het is fijn dat we een paus hebben die hoop en inspiratie biedt. Hoelang is het geleden dat je een kerstpreek begon met een citaat van de paus? Omdat onze bisschoppen naar Rome gingen voor het *ad limina* bezoek, is een tafelloper van pure jute uit het adventsproject meegegeven als geschenk voor de paus. Met trots wordt de foto getoond. De Bilt en Pure Jute staan op de wereldkaart!

Verdieping voor vrijwilligers In een andere locatie wordt jaarlijks een verdiepingsavond verzorgd voor vrijwilligers. Dit jaar ging het over wat Franciscus ons kon leren bij het vrijwilligerswerk en hoe wij omgaan met elkaar. Korte teksten en wijsheden waren op tegeltjes gezet. Iedereen koos een tekst en vertelde waarom. ‘Ga met je lastpost in gesprek’ – ‘hoeveel geduld heb je als het er op aan komt’ – ‘wat is ware vreugde’ – ‘je ego bedwingen’ – ‘om kritiek en tegenspel vragen’ – ‘als meerdere de mindere willen zijn’ – ‘dienen, dragen, doen!’ – ‘streng voor jezelf, barmhartig voor een ander’ – ‘gehoorzaamheid is afstand doen van eigenwilligheid’. Een heel inspirerende en verrassende avond dichtbij het leven van alledag.

Jaap Lodewijks over Franciscaans Leiderschap Jaap Lodewijks woont in Amersfoort en heeft een boeiend boekje geschreven over de manier waarop Franciscus hem al jaren inspireert, ook in zijn werk als leidinggevende/hoofdredacteur bij *Dagblad de Stentor*. Je proeft bij hem geen trucjes en ‘managementtools’, maar echtheid. “Wie Franciscus als inspiratiebron kiest, moet lef hebben” schrijft G.P. Freeman in het voorwoord van Jaaps boek *Als het wassen van andermans voeten* (Ten Have, 2011/2013 herziene editie).

Verrassend was het aantal nieuwe gezichten, gekomen door de oproep aan de lokale ondernemerskring en publicatie in de lokale kranten. Als het over leiderschap gaat, zijn er andere belangstellenden! Voor mij persoonlijk was dit de beste avond van het geheel (en voor een Franciscaanse prijs!).

Aandacht in de vieringen Bij de start op zondag 6 oktober, op het feest van Allerheiligen, tijdens de Advent en kerstvieringen (Greccio!), op Aswoensdag en op verschillende andere zondagen werden verhalen of teksten van Franciscus toegevoegd, niet alleen in De Bilt, maar ook op andere locaties. Als afsluiting werd in maart de Eucharistie feestelijk gevierd met Loek Bosch o.f.m., die in het verleden pastor in De Bilt was, voordat hij intrad bij de Franciscanen. De ontmoeting met de melaatse ging spreken, meer dan ooit.

Poppenspel Peter Vermaat Omdat onze eigen kerk vanwege het vaste altaar niet geschikt is voor het optreden van deze poppenspeler (die 6 x 7 meter nodig heeft aan ruimte) weken we uit naar een protestantse kerk. Zo kreeg ons project ook een oecumenisch tintje. Ik ben benieuwd of we op 12 maart ruim 125 bezoekers weten te trekken, zodat we uit de kosten komen. Maar wat maakt het uit? Dit hele seizoen was een kostbaar seizoen. Zonder extra kosten hebben we een heleboel opbouw, verbinding, verdieping en plezier weten te creëren.

Kerk naar buiten!

‘Buona sera’, goede avond! Op een verfrissende manier sprak deze nieuwe Paus de wereld toe. In de dagen en maanden na deze eerste toespraak was men nog meer verrast door de daden die gekoppeld waren aan de woorden. Met zijn tocht naar Lampedusa en de woorden die hij daar sprak, met de voetwassing van gedetineerden op Witte Donderdag en met nog meer ongekende acties laat deze nieuwe paus ons bijna wekelijks zien en horen hoe hij kijkt naar de sociale en maatschappelijke problematiek van onze huidige tijd. Hij koppelt de evangelische boodschap aan onze huidige samenleving en komt daadwerkelijk op voor de meest kwetsbare medemens. Maar dat bleek niet de enige verrassing voor Hub Vossen, stafmedewerker Kerk en Samenleving in het bisdom Roermond.

In de afgelopen maanden heb ik van meerdere mensen gehoord wat deze paus met hen doet. Het meest verbaasd ben ik, dat rand- en buitenkerkelijken zo geraakt zijn door de woorden en daden van deze paus. In zijn acties laat hij mensen zien waar het in het geloof daadwerkelijk om gaat. Hij geeft concreet inhoud aan woorden uit het evangelie van Matheus 25. Woord en daad komen bij elkaar!

In mijn dagelijkse werk als stafmedewerker bij de Dienst Kerk en Samenleving in het bisdom Roermond ben ik in het afgelopen jaar op verschillende plekken nieuwe groepen tegengekomen van mensen die eigenlijk ver weg stonden van de kerk. Ze waren geraakt door Paus Franciscus, zochten contact met pastores in hun parochie en boden hun diensten daadwerkelijk aan aan kerk en samenleving. Het charisma van deze Paus inspireerde hen om dienstbaar te willen zijn aan hun eigen leefomgeving en hun talenten en gaven beschikbaar te stellen.

Adventbrief In het bisdom Roermond heeft Mgr. Wiertz in zijn Adventbrief een uitdrukkelijke oproep gedaan om, in alle parochies waar nog geen diaconale activiteiten ontwikkeld zijn, te komen tot Paus Franciscus-groepen. Hij schrijft: “Deze paus heeft in korte tijd de harten van velen gestolen. Zijn directe menselijke nabijheid oefent een grote aantrekkingskracht uit, binnen maar zeker ook buiten de geloofsgemeenschap. Met grote ijver werkt hij aan een diepgaande hervorming van de Kerk. Daartoe zet hij belangrijke nieuwe accenten...”. Aan het einde van de adventbrief komt Mgr. Wiertz met een concrete oproep om het nu niet alleen bij woorden te laten, maar ook daadwerkelijk tot actie over te gaan. Om in de eigen leefomgeving op zoek te gaan naar de sociale en geestelijke nood. Om menselijke nabijheid, een goed woord, een toegestoken hand aan te reiken. Om zo ook te bouwen en werken aan een kerk die naar buiten gaat.

Handreiking Vanuit de gesprekken met de bisschop hebben we bij de Dienst Kerk en Samenleving materiaal ontwikkeld om mensen te ondersteunen. In het ontwikkelde materiaal bouwen we voort op een rijke diaconale traditie die in het bisdom Roermond aanwezig is. Bij de laatste Sociale Studiedag van de Dienst Kerk en Samen-

Hub Vossen

54 jaar, Stafmedewerker
Dienst Kerk en Samenleving
en Aalmoezenier van Sociale
Werken in het bisdom
Roermond

DE PRAKTIJK

leving (mei 2013) hebben we al onder de titel van *Samen leven: de gewoonste zaak van de wereld* een aantal verrassende kleinschalige diaconale projecten belicht. Op deze oogst bouwen we nu voort en geven we concrete handreikingen om in de eigen lokale geloofsgemeenschap aan de slag te gaan. Het wiel hoeft niet overal opnieuw uitgevonden te worden. Er kan voortgebouwd worden op initiatieven die al langer bestaan. Maar het biedt meteen ook de mogelijkheid om eens kritisch te kijken naar de activiteiten die in de afgelopen jaren vanuit diaconale en kerkelijke groepen ontwikkeld zijn. Voldoet het nog aan de vragen van de tijd? Hebben we vanuit parochies en diaconale groepen wel voldoende oog en oor voor de huidige sociale maatschappelijke ontwikkelingen? Daarnaast dienen zich ook nieuwe vrijwilligers aan die met een andere bril kijken naar kerk en samenleving.

Pastores weten zich geen raad met het enthousiasme van randkerkelijken

Boeiend proces Zo zijn er in de afgelopen maanden op een aantal plekken in het bisdom nieuwe groepen ontstaan. Andere, bestaande groepen zijn hun taken aan het heroverwegen. Daar waar nog geen diaconale activiteiten waren en zich nu nieuwe vrijwilligers aangediend hebben, word ik als diocesaan dienstverlener in eerste instantie geconsulteerd door een parochiepriester. Deze pastores weten zich vaak geen raad met het enthousiasme van de randkerkelijke mensen die zich gemeld hebben. Verrassend zijn vervolgens ook de gesprekken met de mensen die zich in de parochies opgegeven hebben. Wat mij in eerste instantie op valt, is het groot aantal hoogopgeleide mensen in de leeftijd tussen de veertig en vijftig jaar. Zij hebben in de afgelopen jaren de kerk niet vaak van binnen gezien, maar zijn enthousiast om iets voor kerk en samenleving te betekenen. Het raakt me keer op keer.

In een eerste gesprek sta ik stil bij de vraag waarom deze mensen zich willen inzetten voor kerk en samenleving. In boeiende gesprekken hoor ik hoe ze in het leven staan en welke waarden voor hen belangrijk zijn. Daarnaast kijken we ook naar de lokale samenleving: Hoe ontwikkelt die zich momenteel op sociaal, maatschappelijk en politiek vlak? Welke sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen nemen we waar en welke problemen komen daaruit voort? Tot slot vragen we ons af, mede vanuit de oproep die de paus doet: Wat kunnen we betekenen voor de lokale samenleving? Tot nu toe komen in iedere nieuwe groep verrassende nieuwe initiatieven te voorschijn.

Enthousiasme temperen Men wil maar al te graag aan de slag. Steeds weer moet ik het enthousiasme enigszins temperen. Ik geef hen aan dat het belangrijk is om zorgvuldig en bedachtzaam aan de slag te gaan en goed te kijken naar wat andere organisaties in de samenleving doen. Samenwerking met deze bestaande organisaties is ontzettend belangrijk. We moeten niet hetzelfde doen, maar een daadwerkelijke bijdrage leveren aan de samenleving.

Zo ontstaan in de lokale gemeenschappen langzaamaan nieuwe en vernieuwende initiatieven die een wezenlijke bijdrage leveren aan de sociale cohesie van een wijk, dorp of stad. Ik noem twee voorbeelden. In Heerlen heeft zo'n nieuwe groep de sociale kaart van hun wijk bestudeerd. Tot hun schrik moesten ze concluderen dat 89% van de kinderen zich in een achterstandssituatie bevinden. Via verkennende gesprekken is de groep nu bezig om de basis te leggen voor een project rond kind en armoede. Een ander voorbeeld is in Noord Limburg. Vijf dorpen vormen daar één parochie. De sociale cohesie in het dorp begint te verdwijnen. Er zijn geen voorzieningen meer, ook de Zonnebloemafdeling is opgeheven. De eenzaamheid onder ouderen groeit. Zij kunnen moeilijk weg uit hun dorp. Met een groepje – het zijn bijna allemaal hoger opgeleide mensen die hun werkzaamheden buiten het dorp verrichten – maken we plannen wat

Lees verder op pagina 10

reëel mogelijk is: een autodienst naar het ziekenhuis, een bezoekgroep, rouwbezoek?

Deze en andere initiatieven staan niet los van de realiteit van de samenleving en zoeken uitdrukkelijk verbindingen met al bestaande kerkelijke en sociaal-maatschappelijke activiteiten. Ik vind het belangrijk dat de activiteiten die ontwikkeld worden, ook aanvullend zijn, recht doen aan kwetsbare medemensen en daar waar mogelijk ook ondersteunend en aanvullend kunnen zijn aan bestaande of pas opgerichte activiteiten. En of ze Paus

Franciscusgroep heten of niet. Dat is voor mij niet belangrijk. Het gaat er veel meer om of mensen zich vanuit evangelische waarden ook daadwerkelijk verbinden aan projecten.

De woorden en daden van Paus Franciscus roepen bij heel veel mensen onverwachte dingen op. Niet voor niets schrijft Mgr. Wiertz in de Adventbrief:

‘... bij menigeen verandert hierdoor het beeld van het christelijk geloof en van de Kerk op een positieve manier.’ Inderdaad neem ik in het Lim-burgse kleine stappen waar van een Kerk die zich op een positieve manier uitdrukkelijker naar buiten richt. Een transformatie die door deze nieuwe paus ingezet is. Een Kerk naar buiten!

Pastor en internet

Op zoek naar inspiratiebronnen op het wereldwijde web

door Matthé Bruijns

De tafel van de paus

Begin jaren '80 zag ik een cartoon met een afbeelding van de toenmalige Johannes Paulus II die aan een groep verschrikte kardinalen de vraag stelde: “Heren, ik vraag het nog één keer, wie van jullie heeft deze ronde tafel besteld?” Deze vraag stelt het probleem centraal waar velen in de kerk tegen aanlopen, de botsing tussen een democratische bestuursopvatting en een hiërarchische kerkstructuur. Processen van herstructurering en schaalvergroting versterken dit gevoel.

Tegelijkertijd kijk ik met verbazing en zorg naar de invloed van wat dan de sociale media worden genoemd. De luimen van de massa bepalen wat er gebeurt. Hun straf uitgezeten zedendelinquenten worden op diverse plaatsen openlijk vervolgd en bedreigd. Terwijl criminelen die gewelds- en vermogensmisdrijven begaan bijna verheerlijkt worden en diverse tv-shows halen. Het populisme viert hoogtij en de sociale media geven stem aan een categorie mensen die anders niet verder kwam dan de toog. Er gebeurt zoiets wat Mattheüs optekent op het plein voor het huis van Pilatus: “Ondertussen haalden de hogepriesters en de oudsten het volk over: ze moesten om Barabbas vragen, en Jezus laten doden”. Alleen met de nieuwe media bereik je mensen die je anders niet bij elkaar brengt, bijvoorbeeld het ‘feestje’ in Haren. Sinds een jaar mag ik weer trots zijn dat we een paus hebben. Er zijn parochianen

die zeggen: “Ik was niet van plan om nog iets aan Kerkbalans te geven, maar dankzij Franciscus krijgen jullie 50 euro”. Zijn uitstraling doet het goed: warm, aandachtig, oprecht. Hij spreekt een taal die verstaanbaar is. Sommigen zien er zelfs een nieuwe lente in voor de kerk.

Benedictus is begonnen met een Twitter account. Hoewel hij in 3 maanden maar 36 tweets verstuurd heeft Franciscus er een echt succes van weten te maken twitter.com/Pontifex_In. Er schijnen al meer dan 10 miljoen volgers te zijn, hoewel het natuurlijk ook weer zo is dat zo'n niemendalletje als Justin Biber er 4 x zo veel heeft. Het is niet zo dat deze paus een andere leer verkondigt maar andere accenten legt. Het is nu eenmaal eigen aan de mannen die de zetel van Petrus bezetten dat zij niet snel hun voorgangers zullen afvallen. Hoe lang duurde het voordat ene Galilei gelijk werd gegeven www.humanistischecanon.nl? De grote thema's waar mensen nu tegen aanlopen zijn niet meer de eigenheid van de natuur in relatie tot de bijbelse gegevens, maar hangen samen met de moraal. Het standpunt over vrede en oorlog, of over de kloof tussen arm en rijk is minder interessant om een stevige krantenkop van te maken dan een kerkleider die een ferm standpunt inneemt over geboortebeperving of homoseksualiteit. Afgelopen zomer leidden uitspraken van paus Franciscus over homoseksualiteit tot

veel media-aandacht. Toen de paus daar een vraag over kreeg antwoordde hij: “Wie ben ik om daarover te oordelen?”. Later zei hij: “Zeg mij, als God naar homoseksuelen kijkt, steunt hij dan met liefde het bestaan van deze persoon, of wijst hij deze persoon af? We moeten altijd naar de persoon kijken. In het leven begeleidt God mensen. Wij moeten hetzelfde doen, vertrekkend vanuit hun situatie. Het is noodzakelijk dat we dat met barmhertigheid doen. De kerk waarnaar ik streef is een thuis voor iedereen, geen kleine kapel waarin enkel plaats is voor een kleine groep geselecteerde mensen. We mogen de kerk niet reduceren tot een nest dat onze middelmatigheid beschermt.”. Op www.vatican.va en in vertaling op www.rkdocumenten.nl/rkdocs zijn de teksten van *Evangelii gaudium* te vinden. Een Apostolische Exhortatie waar je nog wel even voor moet gaan zitten, zeker geen twittertaal. “Ik heb liever een kerk die op straat schaafwonden en pijn heeft opgelopen en vuil is geworden dan een kerk die ongezond lang binnenzit en zich vastklampt aan zijn eigen zekerheden. Ik hoop dat we niet worden gedreven door de angst om te ver te gaan, maar juist door de angst opgesloten te blijven achter muren die ons een bedrieglijk gevoel van veiligheid geven. Met regels die ons maken tot hardvochtige rechters, met geruststellend vertrouwde gebruiken, terwijl op onze stoep mensen van honger omkomen en Jezus ons blijft voorhouden: “Geef hun wat te eten”.”

Misschien zouden we behalve een uitnodigingsbrief naar aanleiding van www.pausnaarnederland.nl, ook alvast en ronde tafel kunnen opsturen. Er staat er vast wel een op www.marktplaats.nl.

Algemene ledenvergadering op 5 juni

Hart van pastoraat

Tijd 10.30 - 16.00 uur

Waar Aloysiuskerk Centrum

Adriaan van Ostadelaan 2, Utrecht

Op 5 juni houdt VPW Nederland de jaarlijkse algemene ledenvergadering. Dit jaar staat die in het teken van de notitie die op verzoek van het bestuur door de theologencommissie is gemaakt over het hart van pastoraat in de actuele maatschappelijke en kerkelijke context. Uiterlijk twee weken voor de bijeenkomst heeft iedereen die notitie in de bus. De gedachten in deze notitie proberen we ons op 5 juni eigen te maken middels verschillende workshops. Er zullen drie rondes zijn. Erik Borgman en Jozef Wissink verzorgen elk een workshop.

In het laatste deel van de bijeenkomst is er de huishoudelijke vergadering waar de leden gevraagd zal worden in te stemmen met het voorstel van het Algemeen Bestuur om Ina van de Bunt Koster te kiezen als voorzitter van VPW Nederland. Dan zal ook het inhoudelijk en financieel jaarverslag vastgesteld worden.

Geef je zo snel mogelijk op!

(uiterlijk 29 mei)

Julie zijn allen van harte uitgenodigd naar de bijeenkomst te komen.

- Geef je z.s.m. op via janfranken@vpwinfo.nl
- Je kunt je opgeven tot uiterlijk 29 mei

Er zijn geen kosten aan verbonden tenzij je je opgegeven hebt en toch niet komt, dan ben je €12,- verschuldigd.

Andere workshops waar aan deelgenomen kan worden:

- Ervaringen met elkaar delen over waar in de beroepspraktijk evangelie gebeurt, die (samen) beschrijven en de kern ervan zoeken onder leiding van Jos Oostrik
- Een lied van hoop schrijven en samen zingen samen met Hans Oldenhof
- Er is een gebedskamer / stilteplek ingericht door Marion Korenromp en Margot Dijkman
- Met Jos van Genugten worden er diverse casussen uit het dagelijkse werk benaderd vanuit de pyramide van Bateson

De Franciscustafel

“Ook in de Emmaüsparochie is het ‘Franciscuseffect’ zichtbaar geworden. Naar het inspirerende voorbeeld van de naamkeuze van onze nieuwe paus hebben wij ons ‘restaurant’, waarin wij maaltijden serveren voor de dak- en thuisloze medemensen, de Franciscustafel genoemd”. Aan het woord is Ronald Dashorst, diaken in Apeldoorn, en moter van Sant’Egidio Apeldoorn.

De paus geeft met zijn naamkeuze zijn programma aan. Hij kiest net als Franciscus van Assisi voor de eenvoud en maakt een keuze voor de armen, voor mensen aan de rand van de samenleving. Dat willen wij als gemeenschap van Sant’Egidio in Apeldoorn ook doen. Daarom hebben wij in het Emmaüshuis, het parochiecentrum naast de kerk, een ‘restaurant’ geopend. Vanaf maart vorig jaar gaan elke week op maandagavond de deuren open. Elke week ontvangen wij ruim dertig gasten aan de *Tafel van Franciscus*. Wij mogen deze gasten bedienen aan gedekte tafels met soep, een hoofdgerecht en een lekker toetje. In een rustige gemoedelijke sfeer kunnen de mensen van de straat, die wij ontmoeten bij de bakfiets, aan tafel zitten en rustig hun maaltijd gebruiken en praten met elkaar. Wij staan er vaak niet bij stil dat het voor deze mensen al heel veel is om te kunnen zitten bij het eten, in een rustige warme omgeving. Het geeft veel voldoening als je ziet dat iedereen tevreden en verzadigd de pastorie verlaat.

Meedoen Er zijn veel mensen die zich hebben aangemeld om mee te helpen in het restaurant; om op te scheppen, te serveren of te koken in de vakantieperiode. Zo kunnen wij als katholieke kerk gastvrij zijn en in vriendschap delen met hen die minder hebben. Leerlingen van de Praktijkschool ‘De Boog’ verzorgen meestal de maaltijden die door onze gasten erg gewaardeerd worden. In de vakanties, zoals ook in de

voorjaarsvakantie, koken de mensen van onze kookgroep in de keuken van het Emmaüshuis. Het menu is erg afwisselend: het varieert van hete bliksem, bami, rijst met kip in een rode saus met ananas tot stamppot, of gewoon aardappelen met groente en vlees.

Geëerd Op de maandag voor Kerst hebben wij een kerstmaaltijd gehouden in de pastorie, de *Tafel van Franciscus* in kerstsfeer. De gasten die wij op naam hebben uitgenodigd keken verwonderd toen ze aan mochten schuiven aan de mooi gedekte tafels met brandende kaarsen. Ze hebben heerlijk genoten van de uitgebreide maaltijd die onze koks hebben bereid met kalkoen, groeten en aardappelpuree. Als afsluiting kregen zij, na een heerlijk nagerecht, een pakket met een voor hen persoonlijk uitgezocht geschenk. Tranen van ontroering door deze kerstmaaltijd en de geschenken.

In de geest van Paus Franciscus kunnen we zo ons geloof handen een voeten geven, door arme kerk te zijn voor de armen. Als gemeenschap van Sant’Egidio brengen wij, bevestigd en gesteund door de Paus en geïnspireerd door het evangelie, onze vriendschap met de armen in praktijk.

Ronald Dashorst

54 jaar, diaken in Apeldoorn,
lid van Sant’Egidio Apeldoorn

DE PRAKTIJK

Gemeenschap van Sant'Egidio Apeldoorn

De Gemeenschap van Sant'Egidio Apeldoorn zet zich in voor de kwetsbare mensen in de samenleving: armen, eenzamen, daklozen, jongeren en ouderen. De gemeenschap van Sant'Egidio is in 1968 ontstaan in Rome en nu actief in meer dan 70 landen.

Met de bijbel in de ene hand en de krant in de andere hand en met beide benen in de samenleving van vandaag. Samen bidden en doen en ontdekken dat door het doen het bidden anders wordt.

www.deongezienegezien.nl

www.santegidio.nl

Inspiratie

Niet alleen lezen in de Bijbel maar je geloof ook gewoon doen. Dat was de inspiratiebron van Andrea Riccardi en zijn vrienden en medestudenten toen zij 45 jaar geleden in Rome begonnen met de eerste Gemeenschap van

Sant'Egidio. Doen staat ook centraal in de Gemeenschap in Apeldoorn en de verhalen uit de Bijbel zijn hierbij onze inspiratiebron. Om gevoed te worden in het doen zijn er verschillende momenten waarop de Gemeenschap bij elkaar komt om zich te laten inspireren. Dit gebeurt door middel van:

- Gebedsdiensten
- Bezinningsbijeenkomsten
- Deelname aan activiteiten van de Gemeenschap in Rome en in Antwerpen.

Activiteiten

Sant'Egidio Apeldoorn heeft de schouders gezet onder de volgende activiteiten:

- Kledingbank
- Franciscustafel
- Straatteam: brood, soep, thee of koffie voor de mensen van de straat
- Koken met jongeren
- Acties o.a. paas- en kerstactiviteiten, kerstpakketten

In de geest van

Paus Franciscus

arme kerk zijn
voor de armen

Compassie!

Paus Franciscus heeft charisma. Na negen maanden pausschap al werd hij verkozen tot Person of the Year 2013 door Time Magazine. Hij is ook populair bij de gewone man en vrouw. Zo was hij het meest besproken onderwerp op Facebook in 2013. Maar niet alleen in de virtuele wereld is de paus geliefd, zo kunnen Ad Rouwendal en Yolanda van Steekelenburg uit eigen ervaring getuigen. Wat maakt hem eigenlijk zo bijzonder?

De schoonheid van compassion ...

Zijn eerste 'wapen' is zijn schoonheid. Niet zijn uiterlijke verschijning, want Jorge Bergoglio is een oude, wat dikke man, die lichtelijk mank loopt en in feite gehandicapt is omdat maar één van zijn longen werkt. Een Hollywood screening zou hij niet overleven. Maar juist een Hollywoodse schone, nieuwbakken Oscar winnares Lupita Nyong'o, bracht pas goed onder woorden wat hem dan wel mooi maakt. Op het Black Women in Hollywood Event 2014 vertelde ze over de jarenlange worsteling met haar donkere kleur. Nu weet ze dat schoonheid niet van buiten komt maar van binnen. Wat fundamenteel mooi is, dat is *compassion*, zo stelt ze, en die blijft als de schoonheid van het lichaam vervaagt. Die schoonheid blijft levend, want ze blijft aanstekelijk en weldoende.

Dat is precies wat je in de paus ziet. Innerlijke *compassion* verlicht zijn gezicht en verwarmt zijn daden, en raakt wie hem ontmoeten. Zijn schoonheid komt niet van buiten maar van binnen. Wat dat betreft lijkt hij wel wat op de 'goede paus' Johannes XXIII. Ook hij werd paus gekozen als oude en dikke man, ook hij werd verkozen door Time Magazine – vanwege zijn brief over de vrede *Pacem in terris* op het dieptepunt van de koude oorlog – en ook hij was geliefd om zijn beminlijke uitstraling.

De armen!

Ronald Dashorst en Hub Vossen legden in hun bijdragen de nadruk op Franciscus' diaconale charisma. Zoals Franciscus in de 13e eeuw door zijn keuze voor een arm leven een teken stelde voor zijn weelderige familie en de verwereldlijkte kerk, zo doet paus

Franciscus dat in de 21e eeuw. Hij wil niet naar wierook ruiken, maar naar de kudde.

Bergoglio's engagement met de armen spreekt niet vanzelf, maar komt voort uit hetzelfde leerproces als de Zuid-Amerikaanse kerk doorgemaakt heeft, en in feite nog doormaakt. In de jaren '60 en '70 ontstond er gevoeligheid voor het sociale onrecht waarvoor de katholieke elite zich niet interesseerde en waaraan het soms ook medeplichtig was. Die gevoeligheid leidde tot

J.H.M. Moons

34 jaar, is jezuïet en werkt als studentenpastor en promovendus theologie aan de Universiteit van Tilburg en de Fontys Hogeschool. Hij gaat voor in de Krijtberg te Amsterdam.

de zogenaamde ‘bevrijdingstheologie’ en de ‘voorkeur (preferential option) voor de armen’. In 1975 herbepaalden de jezuïeten hun missie: het ging niet alleen om geloof maar ook om het bevorderen van gerechtigheid. De bevrijdingstheologie werd tragisch misverstaan door Rome, ook al was het in feite niet meer dan een poging om het evangelie geloofwaardig te beleven. Paus Johannes Paulus II, met zijn gevoeligheid voor communisme, en paus Benedictus XVI, gelauwerd professor, hadden hun achtergrond ook niet mee. En soms waren er ook uitwassen. Dat is nu anders. Deze paus spoort aan om net als God zelf oog te hebben voor armen en kwetsbaren. Het zegt veel dat er weer nagedacht wordt over de zaligverklaring van Oscar Romero, die hét icoon is van het engagement met de armen en van de bekering die dat vraagt.

Relativisme?

Deel van het charisma van de paus is ook zijn ontspanning met betrekking tot abortus, euthanasie, seksualiteit. Franciscus relativeert. In het interview met Spadaro legt de paus uit dat niet alles even belangrijk is, en dat het vooral moet gaan over de kern. Fascinerend is dat de paus daaraan toevoegt dat de kern ook een aantrekkelijke, hartverwarmende kern is: waarheid en heil sluiten elkaar in. Hij noemt het voorbeeld van het Emmaüsverhaal, waarin Jezus herkend werd doordat de harten van de mensen gingen branden,

en spreekt over ‘de aantrekkelijke geur van het evangelie’¹.

Sommige katholieken beschouwen dit alles als relativisme en krijgen er de rillingen van. Andere katholieken worden er juist opgetogen van, omdat het ruimte geeft. Als theoloog herken ik de ‘hiërarchie der waarheden’² en eventueel nog het geweten, dat in kerkelijk moreel spreken nog steeds een te kleine plaats heeft. De bedoeling van de paus lijkt me eenvoudigweg pastoraal: hij relativeert om te focussen op wat het meeste met God en met heil te maken heeft.

Niet alleen in zijn spreken, maar ook in zijn doen relativeert Franciscus. De

Ontmythologisering

Wat deze paus verder bijzonder maakt, is wat misschien het beste beschreven kan worden als ontmythologisering. Deze paus is wars van al te grote eerbied voor het instituut ‘paus’, voor het gewijde ambt, en voor het Vaticaan. We zagen de pauselijke ontmythologisering bijvoorbeeld in beeld toen hij na zijn pausverkiezing en de avondlijke balkonscene ‘gewoon’ in de bus met de kardinalen terug reisde naar zijn verblijf, in plaats van met de pauselijke limousine. En om bij auto’s te blijven: hij rijdt liever Ford dan BMW. Een ander voorbeeld is de klacht over mythevorming die hij onlangs uitte: hij

De paus wil niet dat we naar hém kijken, maar naar God

voetwassing in een jeugdgevangenis vorig jaar is daar een voorbeeld van. Toen de paus op Witte Donderdag naar het voorbeeld van Jezus voeten waste, deed hij dat ook bij vrouwen en moslims. De eerbiedwaardige traditie kende alleen de voetwassing van mannen en volgens sommigen verbiedt het kerkelijke recht alles wat daarvan afwijkt. Paus Franciscus meende echter anders te moeten handelen, ook weer om pastorale redenen.

is ook een gewoon mens, met vrienden en met soms hoofdpijn. En met zijn gebreken: eerder beschreef hij zichzelf in de eerste plaats als ‘zondaar’³. Dat zijn eerste woorden als paus ‘Goedenavond’ waren symboliseert het soort gewooneid dat deze paus voorstaat. Ook de gewijde ambtsdragers en het Vaticaan benadert paus Franciscus zonder omzichtige plechtigheid. Met kritische vrijmoedigheid spoort hij niet alleen leken aan, maar ook de kerkelijke hiërarchie. Daarbij noemt hij man en paard: “Priesters moeten geen

kerkelijke ambtenaren zijn, maar herders”, zo zei hij bijvoorbeeld. Openlijk stelde hij dat er ten Vaticane te veel bekookstofd wordt in achterkamertjes, en te veel geroddeld. Ook hekelde de paus bisschoppelijk en priesterlijk carrièreisme.

Geen paus om te bewonderen

Er zou meer te zeggen zijn. Over zijn optimisme, over de lange uren van gebed, en over de jezuïet Jorge Bergoglio. Of over kerkpolitiek: de decentralisatie die hij voorstaat en het inroepen van een ‘werelds’ managementkantoor om de Vaticaanse bank te saneren. Ook over wat kardinaal Kasper stelde, dat met deze paus de hermeneutiek van het Concilie in de fase van het doen beland is, of over de wel gebezigde tegenstelling tussen een pastorale en een dogmatische

paus. Ik beperk me tot twee slotopmerkingen.

Ten eerste, bewondering draagt het risico in zich dat het misvormt.

Paus van de kudde, niet van de wierook

Zo wordt paus Franciscus wel afgezet tegen Johannes Paulus II en Benedictus XVI. Er zijn inderdaad verschillen, en die zijn soms ook ingrijpend. Maar wie de huidige paus bewondert zou beter, net als hij, met welwillendheid denken over diens voorgangers.

Het belangrijkste is echter dat deze paus niet bewonderd wil worden.

Ik sprak al over ontmythologisering. Een standbeeld van hemzelf in Buenos Aires heeft hij af laten breken. De paus wil niet dat we naar hem kijken, maar naar God. Om dezelfde reden wil hij niet dat we zijn daden bijhouden, maar zelf daden stellen. Met grote vurigheid, blijmoedig en hartverwarmend. Maar ook met veel *compassion*,

zowel voor gebrekkige medegelovigen als gebrekkige kerkleiders, en niet te vergeten voor mijn gebrekkige ik. Die *compassion* is van paus Franciscus’ charisma’s misschien wel de grootste.

1 • ‘Als men erover spreekt [over abortus, homohuwelijk, anticonceptie], dan moet men erover praten binnen een context. Wat betreft het standpunt van de Kerk – men kent het trouwens, en ik ben immers een zoon van de Kerk – is het niet nodig daar continu over te praten. De kerkelijke leerstellingen, zowel dogmatiek als moraal, zijn niet alle evenwaardig. (...) Een verkondiging van het missionaire type concentreert zich op het essentiële, op het noodzakelijke, wat overigens ook datgene is waarvoor men het meest warm loopt en wat het meest aantrekt, namelijk dat wat het hart doet branden, zoals bij de leerlingen van Emmaüs. We moeten dus een nieuw evenwicht trachten

te vinden, anders (...) riskeert men de frisheid en de aangename geur van het Evangelie te verliezen’. A. Spadaro, ‘Interview met paus Franciscus’, in *Streven. Cultureel maatschappelijk maandblad* 80 (9/2013), 1-29, p.14-15. Online beschikbaar.

2 • Zie het oecumenedecreet *Unitatis redintegratio*, nr.11. De bedoeling ervan is om de oecumenische dialoog niet nodeloos te bezwaren. Het is echter niet alleen een praktisch oecumenisch principe, maar ook een fundamenteel theologisch principe: ‘De wijze en de methode, waarop men het katholiek geloof formuleert, mag niet in het minst een beletsel vormen voor de dialoog

met onze broeders. (...) Bij een vergelijking van elkaars leerpunten moeten zij [de katholieke theologen] voor ogen houden, dat er in de waarheden van de katholieke leer een rangorde of hiërarchie bestaat, omdat ze niet alle op dezelfde wijze verband houden met het fundament van het christelijk geloof’.

3 • Overigens voor een jezuïet geen ongebruikelijke zelfbeschrijving. In de ‘Geestelijke oefeningen’ van Ignatius is de eigen zonde één van de vier hoofdthema’s. Bovendien is de uitdrukking ‘zondaar, maar geroepen’ één van de kernbeschrijvingen voor de eigen identiteit sinds de 32e algemene vergadering van 1974-1975.

Dit is geen verdediging!

Francis Spufford • Uitgave Ten Have 2013

ISBN N978 90 259 0306 0

MNoDtV

Deze raadselachtige serie uit ons alfabet komt vaak voor in het boek dat de titel draagt Dit is geen verdediging!

MNoDtV staat voor de ‘menselijke neiging om de dingen te verkloten’. Het gaat niet om ‘per ongeluk’ of ‘struikelen’, maar om de actieve neiging van ons, mensen, om dingen stuk te maken of te verbreken wat goed gaat: gemoedstoestanen, relaties, beloften, afspraken, ons eigen welzijn en dat van anderen. We kunnen het niet laten om allerlei dingen te verkloten, het gebeurt dagelijks. We noemen het ‘zonde’. Eigenlijk nog beter in het Brabants uit te drukken: “Het is ‘sund’, alweer iets uit ons leven dat stuk gaat”.

MNoDtV is slecht nieuws voor ons mensen. Te accepteren dat iedereen faalt, is een lastige opdracht. Niemand doet het altijd goed, ook niet alle bedoelingen zijn goed. We falen en daar zitten we mee. Het christendom gaat volgens de Britse schrijver Francis Spufford met dit gegeven eigenlijk heel nuchter om: het legt zich neer bij onze enorme verzameling van onvolmaaktheden en reikt een weg aan om telkens weer op te staan en opnieuw te beginnen. Het is niet bedoeld om mensen die brandschoon zijn en perfect op te hemelen en slechte mensen uit

te sluiten. Christenen geven er blijk van dat ze allemaal wel eens falen, meer of minder, erger of heel erg.

En dan komt Spufford bij God aan. Niet als de Almachtige. Maar als Afwezige/Aanwezige: in de ervaring dat er achteraf toch hulp kwam, anders dan die verwacht werd. In de beleving dat, toen we de vraag stelden, er eigenlijk al iets gaande was. We kennen het allemaal: “Je vraagt iets en er gebeurt niets, er verandert niets, er begint niets nieuws. Maar achteraf ontdek je dat er toch wel iets gaande was, in het verborgene, iets dat nooit aarzelt, nooit ophoudt. Dat er toch een antwoord kwam”. Er is iets dat zich voelbaar maakt ‘achter, boven en onder’ alle dingen. In alle richtingen en in alle dimensies. Iemand, niet iets, is hier. Ik word gekend, ik word gedragen. Het is de God van alle dingen, die ondanks mijn MNoDtV aanwezig is.

Uit deze alinea wordt duidelijk, waar het de schrijver van dit boek om te doen is. Dit sluit aan bij de ondertitel: *Waarom het Christendom ondanks alles verrassend veel emotionele diepgang heeft*. Spufford schrijft geen apologie van het Christendom door de kern ervan nog eens uit te leggen. Zijn insteek is: het christenzijn is te ervaren. Je kunt het voelen. Het gaat niet alleen om het te begrijpen. Het is niet alleen op het brein gericht, het gaat erom het te beleven. Spufford komt bij een geloof uit dat min

of meer losstaat van bewijzen en tegenbewijzen. Het gaat niet om onderbouwingen vanuit de wetenschap of logische argumentatie, maar betreft eerder een ‘goed gevoel’. Zonder zomaar af te gaan op elk goed gevoel. Ook een goed gevoel vraagt om onderzoek en aandacht. Het is vaak afwezig, maar als het aandacht krijgt, blijkt het er altijd weer te zijn.

Dit boek zoekt de emotionele kant van christenzijn op. Ergens doet het herinneren aan de tijd van de volkskerk, de vieringen in het Latijn, de bedevaarten en pelgrimstochten. Ook aan een uitspraak van Karl Rahner: “Het Christendom van de toekomst zal mystiek zijn of zal niet zijn”. Mystici ervaren God, al weten ze dat die groter is dan hun verbeelding en hun woorden. Zou het kunnen dat veel eigentijdse gelovigen en vooral eigentijdse zoekers eerder afgaan op hun voelen dan hun begrijpen, eerder op het ontmoeten van God dan op de regels die gesteld worden?

Wellicht is dit boek, geschreven vanuit een persoonlijk aanvoelen van de rijkdom van het Evangelie, een goede gids voor pastores die geconfronteerd worden met mensen die zogenaamd niets meer weten, maar wel (levens)ervaringen hebben die hun begrijpen en kennen te boven gaan. Laten we een tijd voorrang geven aan de emotionele kant van geloven en zoeken in plaats van begrijpen en verklaren.

Mensen met een nomadische levensstijl: een kans voor de kerk

Jan Geurts

61 jaar, was pastoraal werker bij religieuzen en werkt momenteel als vrijwilliger voor het PWN.

Een busgezelschap van Nederlandse woonwagenbewoners is op de terugweg van een bedevaart naar Lourdes.

Op de Franse snelwegen is het nacht

geworden maar in de bus gaan de gesprekken door. Op het videoscherm is de beroemde Hollywoodfilm *Het lied van Bernadette* te zien geweest. Hij maakt indruk. Met de jonge diep religieuze vrouw die door haar eigen dorpsgemeenschap en de kerkelijke autoriteiten aanvankelijk niet geloofd wordt en met haar verhaal van de verschijningen alleen staat, voelen de bedevaartsgangers zich verwant. Miskenning, ook in hun geloof, en uitstoting zijn voor reizigers een terugkerende ervaring.

Geloof van ouders op kinderen doorgegeven

In de kerk voelen ze zich vaak niet welkom. Dit terwijl zij sterk hechten aan het geloof dat van ouders op kinderen wordt doorgegeven. Openhartig vertellen de tieners in de bus over de vragen die hun leeftijdsgenoten uit burgergezinnen met wie zij samen op school zitten, bij hun oproepen. Zij en hun ouders ervaren veel onverschilligheid inzake geloof en moraal. De jongeren zien het geloof dat zij van de oudere generaties hebben meegekregen, als een groot goed. Bezorgd zien ze hoe het in de samenleving lijkt weg te kwijnen. Parochies echter weten over het algemeen

niet goed raad met de reizigers. Zoals zij ook geen raad weten met Roma en Sinti, veelal zigeuners genoemd. Zij allen worden als onaangepast ervaren en nogal eens uit de kerk geweerd. Doopplechtigheden, eerste communievieringen, uitvaarten geven regelmatig aanleiding tot fricties. Vooroordelen staan over en weer het contact in de weg en voeden het onderlinge wantrouwen. Enerzijds zijn er de massieve beelden van wetteloos gedrag onder nomadische bevolkingsgroepen. Anderzijds hebben deze laatsten, helaas nogal eens op grond van feiten, het idee dat burgers en overheid niet te vertrouwen zijn.

Diaconie uit beeld?

De ooit beoogde integratie van deze bevolkingsgroepen in de samenleving is naïef gebleken. Van mensen met een nomadische achtergrond kan niet verwacht worden dat zij integreren op de manier waarop dit met andere bevolkingsgroepen wel blijkt te lukken. Hun levensstijl blijft wezenlijk nomadisch (ook wanneer zij in huizen wonen) en wordt gekenmerkt door eigen regels en wetten die het gehele leven omvatten. Echter ook vanuit de kerk worden deze mensen weinig geholpen om zich in onze samenleving beter thuis te kunnen voelen. Was er een tijd waarin parochies hun best deden om pastorale en diakonale zorg te verlenen aan nomadische mensen, nu lijkt het alsof de aandacht voor hen vervluchtigt. Dit heeft zeker ook te maken met het feit dat veel parochies het moeilijk hebben met overleven en dat pastores in de grotere parochie-eenheden vaak te zwaar belast worden. Met name de diakonale dienstverlening staat hierbij onder druk.

Mensen laten elkaar niet los

Is echter de kerk het niet aan haar zending verplicht om juist de vreemde, gemarginaliseerde ander in haar midden te verwelkomen? En zijn reizigers en zigeuners niet ook een kans voor de kerk?

In een kerk die zich sterk conformeert aan de burgerlijke samenleving, brengen zij waarden binnen waarvan plaatselijke geloofsgemeenschappen kunnen leren. Zoals hun intense godsvertrouwen, hun (woonwagenbewoners en Sinti) toewijding aan Maria als Zij die bescherming biedt, hun beleving van saamhorigheid, het ingewortelde besef dat je elkaar als mensen niet loslaat... Tijdens bedevaarten zie ik hoe mensen met een nomadische levensstijl en burgers verenigd kunnen zijn in het samen bidden, zingen en vieren van de sacramenten. Het moet toch in onze kerken ook in “het gewone leven” mogelijk kunnen zijn om als mensen in al hun veelvormigheid ruimhartiger met elkaar om te gaan en van elkaar te leren?

Een opvangnet voor gemarginaliseerde mensen

Al ruim dertig jaar zet het in Den Bosch gevestigde rooms-katholieke bureau voor *Pastorale zorg aan Woonwagenbewoners, Roma en Sinti in Nederland (PWN)* zich in om hun positie in de samenleving en binnen de kerken te verbeteren. Er wordt veel aan gedaan om te bewerkstelligen dat de meest kwetsbaren, onder wie met name veel Roma, ook vanuit de kerkelijke diaconie geholpen worden. Het PWN ondersteunt pastores en parochievrijwilligers bij wie nomadische mensen die door overheidsinstanties aan hun lot worden overgelaten, voor hulp aankloppen. Pater Jan van der Zandt m.s.c. is als landelijk pastor al vanaf begin jaren '80 de spil in een landelijk netwerk van vele helpers: mensen die binnen de kerken en daarbuiten vanuit

hun beroep of als vrijwilliger Roma, Sinti en woonwagenbewoners bijstaan. Maar de groep vergrijsst, terwijl tegelijkertijd de veranderingen binnen de kerk (grotere parochieverbanden) en in de samenleving (repressiever wordend overheidsbeleid) om meer helpers vragen.

Intermediairs voorkomen dat hakken in het zand gezet worden

Het PWN ziet zich daarom voor de uitdaging geplaatst om zijn landelijk netwerk te versterken. Binnen en buiten de kerken worden mensen gezocht die de evangelische zorg van de kerk voor gemarginaliseerde én gestigmatiseerde mensen mee handen en voeten willen geven. Er worden *intermediairs* gezocht die bemiddelend kunnen optreden daar waar burgers en reizigers of zigeuners tegenover elkaar de hakken in het zand zetten. Zij hebben het vermogen om boven vijandigheid uit de verbinding te blijven zoeken. Intermediairs moeten stevig in hun schoenen staan. Van de onmacht en kwetsbaarheid

die ze bij nomadische mensen maar ook bij bijvoorbeeld wetsdienaars en hulpverleners kunnen tegenkomen zullen zij ook zelf ervaring moeten hebben, om met compassie te kunnen handelen. Intermediairs zijn actief op de wijze van *presentie* (Andries Baart) eerder dan als probleemoplossers, doordat zij allereerst een luisterend oor kunnen zijn en vertrouwen weten te winnen.

Landelijke studiedag op 7 oktober 2014

Op dinsdag 7 oktober a.s. zal tijdens een landelijke bijeenkomst in klooster *Mariënborg* in Den Bosch de toerusting van mensen die voor deze taak belangstelling hebben, toegelicht worden. Er zal alle ruimte zijn om zich goed te laten informeren. De studie- en ontmoetingsdag is een uitgelezen gelegenheid om meer te horen over het werk van het PWN en om kennis te maken met hen die al jarenlang de Roma, woonwagenbewoners en Sinti bijstaan. Kunnen wij in onze kerken waarin het vaak óver geloof gaat, leren van ‘een cultuur van geloofsexpressie in de primaire geloofstaal’ (Fred van Iersel in *VPWinfo.nl* 2013/4), waartoe ik de wijze van ritueel vieren van nomadische mensen reken? Leren van manieren van vieren die enthousiasmeren en uitnodigen om mee te doen. Het in onze geloofsgemeenschappen sterk ontwikkelde geloofsdelen kan helpen verstaan wat er gebeurt daar waar mensen in wederzijdse ontmoeting voor de de Ander, de Eeuwige samenkomen. Nieuwe praktijken van naar elkaar omzien kunnen zo ontstaan.

PWN en Studiedag

Belangstellenden onder VPW-leden, parochievrijwilligers en anderen die belangstelling hebben voor de studiedag en het werk van het PWN, krijgen op verzoek alle informatie toegestuurd.

Telefoon: 073 - 692 13 99

E-mail: pwin@telfort.nl

Nieuws uit de VPW-en

■ VPW 's-Hertogenbosch

• • • Na onze serie bijeenkomsten rond het thema: *Geestelijk leiderschap*, zijn we nu begonnen aan wat misschien een nieuwe serie wordt onder de titel: *Beelden bepalen ons werken*.

We hebben onszelf de volgende vraag gesteld: Welke beelden leiden jou en bepalen je pastorale handelen, je visie en je beleid als het gaat over de volgende drie punten:

- met betrekking tot de toekomst van jezelf als pastor (Hoe zie je jezelf [graag] werken?)
- met betrekking tot de toekomst van je/ de geloofsgemeenschap
- met betrekking tot de toekomst van de kerk.

• • • We hebben rond deze vragen in stilte gemediteerd, er woorden bij opgeschreven en tekeningen of abstracte kleurmeditaties bij gemaakt en we hebben ze in de kleine en daarna in de grote groep besproken. Dat gaf een onverwacht intiem en persoonlijk inkijkje in de motivatie en de 'Sitz im Leben' van elkaar en in de toekomstverwachting van de collega's en van mijzelf. In het onbevangen tekenen of kleuren verraad je jezelf.

Van 'ruimteschepper' tot 'zon', tot 'zwart gat' allerlei beelden werden met ervaring gevuld. De opkomst was niet hoog en misschien juist daarom deze diepgang.

• • • Vanwege de Sabbat van één van de leden van de stuurgroep gaan we ons na Kerst pas beraden op een vervolg van deze bijeenkomst.

P.S. Onze paus Franciscus heeft er natuurlijk prachtig beeld bij gedaan: "De kerk moet zijn als *een veldhospitaal in een noodgebied*, voor iedereen toegankelijk en bereid te gaan staan naast ieder die in nood is".

• • • Over 'beelden' gesproken: intussen hebben we de enquête ontvangen met betrekking tot huwelijk en gezin in verband met de bijzondere synode over dit thema in Oktober 2014.

Zou het niet een prachtig project zijn voor ons – de VPW – of voor de afzonderlijke afdelingen om met meer realiteitszin dan uit de enquête blijkt, daar op in te gaan en te proberen om de moderne 'geloofsbeleving' van mensen rond huwelijks seksualiteit en gezin in beeld te brengen? Weliswaar moet de enquête voor 15-12-2013 beantwoord zijn, maar dat mag ons niet verhinderen om ook daarna mee te gaan doen in het debat. | Jos van Rooij

■ VPW Haarlem-Amsterdam

• • • Begin dit jaar hebben we een ledenwerfactie gehouden onder pastores die nieuw waren aangesteld vanaf mei 2012. We kwamen op rond de twintig kandidaten.

Met een brief én de fraaie folder én het

nabellen van iedereen denken we een drietal nieuwe leden te hebben gevonden, terwijl er nog wat kandidaten in de wacht staan om opnieuw benaderd te worden. Hier laten we het niet bij. In november van dit jaar nodigen wij alle nieuwe pastores persoonlijk uit voor onze *Babbeloniëdag*. Een 'lichte' dag met ontmoeting, eten en drinken en een presentatie door een collega van een culturele interesse naast het pastorale werk. Vorig jaar hadden we Jac Vlaar in ons midden die ons informeerde over en liet luisteren naar zijn jeugdliefde: draaiorgels! Voor deze dag nodigen we ook altijd niet-leden uit. Op die manier hopen we ook bij nieuwe pastores in ons diocees interesse te kweken voor onze vereniging.

• • • Er was kortgeleden een aangename mededeling van onze penningmeester, dat er vanuit het bisdom een bedrag van € 2.500,- bijgeschreven was op de rekening van onze VPW als tegemoetkoming in onze kosten aan het boek *Een eigen charisma*, 40 jaar pastoraal werk (st)ers. Al bij het uitkomen van het boek hadden we om een bijdrage gevraagd uit het zogeheten *Warmondfonds*. (*Warmond* was het vroegere grootseminarie.) Dat is nu dus positief beantwoord.

• • • Onze voorzitter heeft zich de afgelopen tijd verdiept in diocesane synodes zoals die her en der in Europa gehouden worden, met name in Trier, Rijssel en Nice. We hebben besloten onder onze leden een peiling te houden of dat ook iets is voor ons bisdom kan

zijn. De laatste Haarlemse synode werd gehouden in 1947! Meer dan tien leden hebben positief gereageerd, uiteraard met mitsen en maren. Zeker zo belangrijk is dat de helft ook wel een bijdrage wil leveren als het zover komt. We gaan dat voorleggen aan de bisschop bij het protocollaire overleg op 3 april a.s.. We hopen in ieder geval met de priesteraad, de DPR en andere groeperingen in onze provincie tot een bisdombreed overleg te komen. Het is nog maar grondverf dat we aanbrengen, maar niet schieten is altijd mis. Voor dit protocollaire overleg hebben we ook de voortgezette vorming van pastorale beroepskrachten geagendeerd. Jan Franken heeft in 2012 een mooie inventarisatie gemaakt van wat er zoal gaande is in de diverse bisdommen. Opleiding en permanente vorming is één van de drie doelstellingen van onze vereniging en we gaan er graag mee aan de gang. | Jan van Diepen

■ VPW Breda

• • • De VPW-Breda heeft in korte tijd afscheid moeten nemen van twee collega's. Op 27 januari overleed Ton Beugelsdijk, die zich jarenlang inzette voor onze beroepsvereniging. De opkomst bij de uitvaart in het crematorium te Breda op 1 februari was overweldigend. Ton had zijn eigen afscheid voorbereid, samen met Franck Ploum die voorging. Op 11 maart overleed Henk Tiemessen die jarenlang trouw de administratie van de VPW-Breda verzorgde. Zeven jaar geleden nam ik het werk van hem over. De uitvaart vond op

15 maart plaats in het crematorium te Bergen op Zoom en ook hier was de opkomst bij het afscheid massaal. Jo Staps ging voor in deze dienst. De intense betrokkenheid van deze twee collega's zal ons voorgoed voor de geest blijven staan en verdient alleszins navolging.

• • • Wij beraden ons over de vraag op welke manier wij de voortgezette pastorale vorming in onze afdeling kunnen uitbreiden. Rechtspositioneel staan er 5 dagen per jaar voor en het bisdom biedt er maar twee. We willen weten waar vraag naar is. We zouden kunnen aansluiten bij pauselijke initiatieven, waar onder *Evangelium Gaudium*, ons kunnen verdiepen in veranderingen op het gebied van de catechese of ons kunnen oriënteren inzake de oecumene anno 2014.

• • • Op 20 maart hielden wij onze jaarlijkse studietoestand te Rilland. Prof. dr. Hans van der Ven (RUN) was bereid hierover een voordracht te verzorgen. Er kwam een helder referaat uit de bus aan de hand van een vrij uitvoerige hand-out. De inleider nam ons mee van

1 legitimering: inspiratie en oriëntatie via

2 positionering naar

3 prioritering

De parochie heeft immers maar weinig middelen en moet zich bijvoorbeeld niet vertillen aan ontwikkelingssamenwerking.

Een goed criterium heb je als je je afvraagt: "Waar laat de staat verstek gaan als het gaat om recht en rechtvaardigheid?" Niet zozeer als kritiek op de staat,

maar eerder als een vorm van samenwerking en aanvulling, zodat je de scheiding van kerk en staat respecteert. Dagelijks zien we in de media beelden van mensen wier rechten worden geschonden of veronachtzaamd.

• • • Na de lunchpauze vond de jaarlijkse raadpleging plaats door Jan Franken (VPW-Nederland) en John Mersel (LKR-lid VPW-Breda) over actuele ontwikkelingen binnen het ICORA-LKR overleg. Het wordt voor pastorale werkers steeds moeilijker om een plaatsje 'onder de kromstaf' te verkrijgen of te behouden. | Frans Vermeulen

■ VPW Utrecht

• • • Op 12 maart kwamen ruim 20 leden van de VPW-U voor de jaarvergadering samen in de *Hoeksteen* in Elst. Er werd afscheid genomen van Elisabeth van Dijk die ongeveer 7 jaar in het bestuur heeft gezeten. Zij sprak namens het bestuur ook de jaarrede uit. Drie nieuwe bestuursleden werden geïnstalleerd: Leo Geurts, Johan Klaassen en Marion Korenromp. Ook de herschikking van de taken werd met applaus bekrachtigd: Wies Sarot werd zo voorzitter, Auke Poppen blijft penningmeester en Margreet Sanders is secretaris.

• • • Het financiële en secretariële jaarverslag werden vastgesteld. Een groepje VPWleden kreeg de opdracht na te gaan denken over de vraag wat de VPW kan bijdragen aan bij- en omscholing van de jongere leden. De vergadering gaf het bestuur steun in haar net begonnen verkenning van wat de VPW kan

Lees verder op pagina 22

betekenen voor diakens. En er volgde een kort verslag van de eerste raadpleging van de LKR rond flexibilisering van de arbeidscontracten en de regeling van de vertegenwoordiging van de pastoraal werkers in de LKR. Tenslotte werden onderwerpen voor het protocollair gesprek met de bisdomstaf verzameld.

• • • Stijn Fens sprak tussen de twee officiële gedeeltes bevlogen en humoristisch over het eerste jaar van het pontificaat van paus Franciscus. Hij wees op de stappen die paus al genomen heeft, maar probeerde ook de verwachtingen te temperen. Wij namen dat voor kennisgeving aan. Zijn bakker in Rome wist immers dat het de hele dag mag regenen, maar dat de zon gaat schijnen als de paus op het St. Pietersplein aankomt. Stijn Fens had met eigen ogen die voorspelling in vervulling zien gaan. De 12e maart een stralende lentedag. Voor

ONS. | Marion Korenromp

■ VPW Groningen-Leeuwarden

• • • Op 13 februari 2014 werd de eerste Algemene Leden Vergadering van 2014 gehouden. Deze keer verzorgt collega Wiebe Mulder de inleiding. Boven zijn tekst staan 2 vragen: Van pastor naar dienstverlener? Wat betekent de fusie voor mij als pastor? Hij begint met een eigen ervaring van ruim drie jaar geleden. Het betreft een inbraak in de kerk en sacristie. Een dergelijke gebeurtenis heeft een geweldige impact!

Gerard Zuidberg vergelijkt in een artikel in *Herademing* de inbraak bij hem thuis met hoe hij zich voelt in de kerk.

Conclusie: Inbraak verandert je leven, afbraak (in de kerk) ook. Vervolgens schetst Mulder, hoe hij tot een nieuwe positiebepaling in kerk en pastoraat is gekomen. Hier volgen enkele quotes: “Waar sta ik als pastor? Wie ben ik als pastor? Ben je dezelfde pastor als 25 jaar geleden? Is het killer geworden of zijn er ook tekenen die wijzen op een nieuwe lente? Pastor word je door anderen. De naamsverandering: ‘dhr. Mulder, pastoraal werker’ heb ik als pijnlijk ervaren. Ik word aangesproken op mijn functie (pastoraal werker), niet op mijn zijn (pastor). Daardoor ben je een tussenschakel, ‘postbode’ geworden. Anders gezegd: een dienstverlener. Ook door de fusie is mijn pastoraat veranderd. Ik voel mij meer dienstverlener dan voorheen. Heb ik die nieuwe wegen bewust gekozen? Ja en nee. Ze dienden zich ook aan. Ik verwijs in dit verband naar mijn artikel over diaconie in *VPWinfo.nl* (2013/3). Mijn werkveld is de diaconie. Pastoraat is voor mij vooral investeren in mensen, op voet van gelijkheid en gedeelde verantwoordelijkheid. Daarom ben ik destijds pastor geworden.” In het kringgesprek dat volgt, spreken de leden hun waardering uit voor de herkenbare inhoud van de inleiding én de kwetsbaarheid die Wiebe Mulder durft te tonen. Binnenkort verschijnt de volledige tekst op de website van VPW Nederland. In het huishoudelijk gedeelte van de vergadering worden de volgende punten besproken:

- Terugblik op de laatste ALV
- Toekomst VPW Groningen – Leeuwarden
- Jaarverslag en Begroting
- Agendapunten voor het protocollair gesprek op 21 maart
- Voorts krijgen 2 mini-enquêtes voor de leden aandacht. De eerste betreft de urenregistratie (een verzoek van de LKR), de tweede handelt over de betrokkenheid van de leden bij de VPW, de bereidheid bestuurslid te worden en het aantal te houden ALV-en per jaar. Voor het protocollair gesprek met de staf van het bisdom levert het bestuur deze punten aan:
- Bisschoppenconferentie: Paastriduüm, liederenkeuze, regels voor de liturgie.
- Personeelsaangelegenheden: Rechtspositie, toekomstperspectief na ontslag, de gevolgen van bezuinigingen voor pastores, overbelasting bij ziekte van collega.
- Enquête Huwelijk en Gezin.
- • • Op 9 januari verschijnt een brief van bisschop De Korte naar aanleiding van de eerste ervaringen met het Paastriduüm sinds de bisschoppelijke brief in het najaar van 2012. Beide brieven worden met gemengde gevoelens ontvangen. Ook de inhoud van de tweede brief roept wederom de nodige vragen op.
- • • Voortgezette vorming van pastorale beroepskrachten. VPW Groningen – Leeuwarden heeft zeker wensen ten aanzien van voortgezette vorming maar het ontbreekt haar aan menskracht om daarvoor een plan op te stellen. Bovendien heeft het bestuur er weinig vertrouwen in dat ideeën

uitgewerkt zullen worden. Daarom besluit het bestuur dat niet VPW Groningen-Leeuwarden als eerste het gesprek over voortgezette vorming zal aangaan. Wél ziet het met belangstelling de resultaten vanuit andere VPW- en tegemoet. | Jan Langelaan

■ VPW Limburg

• • • Inmiddels heeft de nieuwe coördinatiegroep van de afdeling Limburg zich ingewerkt en wordt er met tevredenheid op 2013 teruggeblikt. Binnen de afdeling is meerdere malen een mogelijk vervolg op het intervisie aanbod rond Geestelijk Leiderschap ter sprake gebracht. Dat heeft tot op heden te weinig geïnteresseerden opgeleverd. Wellicht dat er op termijn landelijk een groep kan worden geformeerd waarbij men dan zou kunnen aansluiten.

• • • Wat het werkveld betreft zit er veel beweging op het terrein van de groeiende armoede die maatschappelijk steeds meer voelbaar wordt. Voor de hele provincie geldt dat er allerlei initiatieven van onderop groeien om op de een of andere manier de problematiek bij de kop te pakken. Dat is niet nieuw, maar de mate waarin ook verschillende leden in pastorale context met het probleem te maken heeft neemt toe. In de regio Noord-Limburg is zo afgelopen najaar een grote werkconferentie rond armoede georganiseerd en hebben instellingen, doelgroepen i.s.m. kerken de handen in elkaar geslagen.

• • • Verder valt vanuit het Limburgse te melden dat een groep woonwagenbewoners de afdeling heeft benaderd om

te bezien of en hoe de groep een stukje ondersteuning vanwege de VPW kan krijgen.

• • • Sinds de laatste uitgave van VPW-info is binnen de afdeling geen van de verschillende werkgroepen dan wel studiekringen bij elkaar geweest. De komende maanden zullen verschillende verbanden elkaar weer treffen. Eerstvolgende bijeenkomst derhalve is de voorjaarsvergadering van de afdeling begin april. Huub Schumacher is die middag te gast en zal een inleiding over de verhouding tussen persoonlijke en evangelische spiritualiteit houden. Hij zal ons meenemen in een betoog waaruit blijkt dat een 'kerkelijke hartoperatie' hoognodig is. Met die woorden als opmaat zal het ongetwijfeld een boeiende middag worden. | Piet Linders

■ VPW Rotterdam

• • • Op 15 januari was het kennis-makingsgesprek van mgr. J. van den Hende, die vergezeld werd door de personeelsadviseur van het bisdom, de heer R.J. Peeters, met het bestuur van VPW Rotterdam. Door omstandigheden was het daar nog niet eerder van gekomen.

Na een uiteenzetting van onze voorzitter over het doel en de activiteiten van de VPW Rotterdam kwamen de volgende zaken in het gesprek aan de orde:

- de inzet van het bisdom op pastorale teams van priesters, diakens en pastoraal werk(st)ers,
- de noodzaak van een solide financiële onderbouwing van teamvorming

- de mogelijkheid meer met tijdelijke contracten te gaan werken.

Het bisdom benadrukt het belang van functioneringsgesprekken en is bezig met een informatieronde hierover langs de pastorale teams. Een goede voorbereiding op ambt en functie blijft voor het bisdom van belang. Het gesprek over de statuten van de VPW, dat door de bisschopswisseling is blijven liggen, wordt zo mogelijk op redelijke termijn afgerond.

Zowel de bisschop als het bestuur kijken met een positief gevoel terug op dit gesprek. Afgesproken is dan ook om jaarlijks zo'n gesprek te houden.

• • • Op 13 maart was de jaarlijkse ledenraadpleging van de LKR voor de leden van VPW Rotterdam in de *Sint Martinuskerk* in Voorburg. Gesproken is o.a. over een mogelijke verlenging van de duur van de proeftijd van 1 naar 2 jaar. En een mogelijkheid om die proeftijd zowel bij de eerste aanstelling als ook bij een volgende aanstelling te gebruiken; de voor- en nadelen van tijdelijke contracten; het ontbreken van openbare criteria bij beoordelings- en functioneringsgesprekken; de werkdruk en in verband daarmee het registreren van de meeruren en de vakantiedagen.

De aanbevelingen uit dit overleg worden op landelijk niveau verzameld en zullen meegenomen worden naar het gesprek van de LKR met de ICORA.

• • • De eerstvolgende Algemene Ledenvergadering zal gehouden worden op donderdag 25 september 2014 | Wim van

Paassen

Allerheiligen

En weer heb ik een nieuwe werkgever! De derde in acht jaar tijd! De eerste jaren kreeg ik 'm'n geld' van *Hildegardis & Antonius*, vervolgens een paar jaar van *Franciscus & Clara* en sinds begin dit jaar van *Johannes, de Evangelist*, zelf. Een stemmetje in mijn hoofd zegt: 'en over een paar jaar....'

Leg het de mensen maar uit dat je na 570 jaar geen Dominicaanse parochie meer bent. Leg het de mensen maar uit dat de naam, die je acht jaar geleden heel bewust met elkaar hebt gekozen, dat je die naam moet inruilen voor een andere naam, minder tot de verbeelding sprekend, minder Rotterdams! Leg het de mensen maar uit dat jouw parochiekerk voortaan 'locatie' mag heten. Leg het de mensen maar uit dat een Bisschoppelijke gebouwencommissie gaat kijken naar nut en noodzaak van jouw kerk! Leg het de mensen maar uit....

En toch hebben we het gevierd, met een stamboom als geboortekaartje! Het toont een indrukwekkend stukje kerkgeschiedenis, of om met religieuze woorden te zeggen: er is wat geloofd, gezegend en verkondigd sinds die dam in de Rotte werd geslagen! Er zijn wat Godslampen gedooft door bombardement en secularisatie.....

Maar ons geboortekaartje getuigt vooral van veerkracht en vitaliteit, van mensen die steeds maar weer hun schouders er

onder zetten. Die het Evangelie toch maar weer weten te vertalen in concrete daden van liefde.

Bouwen aan de stad

Rob

Lijesen

Op de nieuwjaarsreceptie heb ik *daar* op getoast, uit volle overtuiging en met een brede glimlach op mijn gezicht. Maar in stilte bad ik tot de heiligen die Johannes zijn voorgegaan: tot Dominicus, Rosalia en Antonius van Padua. Ik bad tot Joseph en de Allerheiligste Verlosser zelf.

Natuurlijk ook tot de dames Hildegard en Barbara. Zelfs tot Onze Lieve Vrouw van de Rozenkrans, Albertus de Grote en de gehele Heilige Familie. De litanie werd afgesloten met 'mijn' Franciscus & Clara. Ik bad dat dit elftal ons een beetje zou kunnen bijstaan op die drie vierkante kilometer van de Rechter Maasoever waar Johannes nu aan zet is!

(met dank aan Ton Snepvangers voor het ontwerp van het geboortekaartje)

